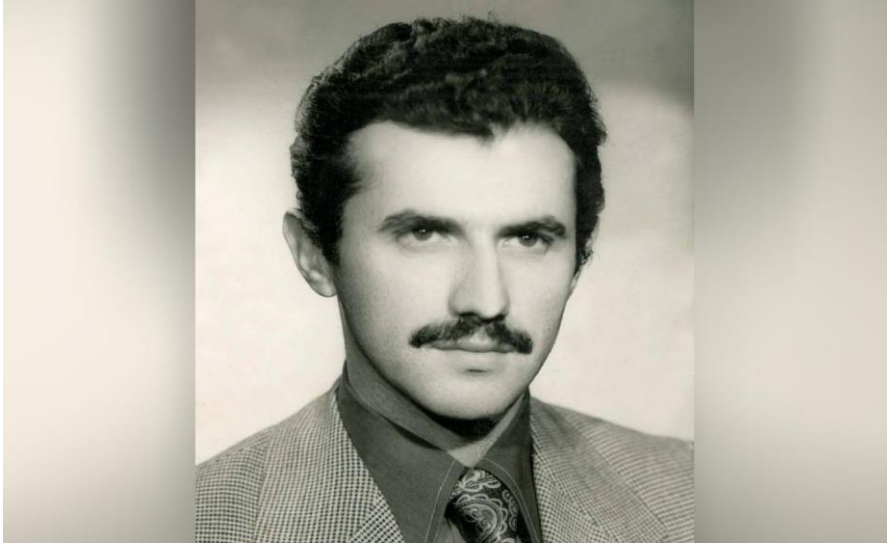

Sedat Yenigün üzerine

Ümit Aktaş, 14 Temmuz 2022

<https://www.indyturk.com/node/531286/t%C3%BCrki%C3%87yeden-sesler/sedat-yenig%C3%BCn-%C3%BCzerine>

Bir toplumun seçkinleşen, öne çıkan, bir değer ifade eden insanlarına düşmanlığını, onları yok ederek kendilerinden kurtulma ve ama sonuç olarak da vasatileşme çabasını anlamak mümkün değil.

Ellerinde tuttıkları silahlardan daha değerli olmayan kişilerin, kendilerine gösterilen "*hedef*"lere karşı öfkeleri, sadece çıkarlarıyla ya da düşmanlıklarıyla izah edilebilir mi?

Vasatileşmeye dair bu temayül, zorba ile köle(ler) arasındaki zımni bir sözleşme gibidir. Bu ikiliğin doğasına aykırı her tezahür, tuhaf bir biçimde zorbadan çok köleleri rahatsız eder.

Ezilmişlerin kaderini değiştirmeye dair her söz ve edim, ezenden çok ezilenin tepkisiyle karşılaşır.

Ezenini sakınan bu tuhaf bakış, ezensiz yaşayamayacağına dair ezilenin köpeksi bağ(ım)lığında ve kan(dırıl)maya meyyal akılsızlığın maskelendiği bıçkınlığında ifadesini bulur.

Metin Yüksel 23 Şubat 1979, Sedat Yenigün ise 5 Temmuz 1980 tarihinde, aynı güçler tarafından katledildi. Bu cinayetler Türkiye'nin kaderini belirlemeye dair bilinçli operasyonlardı.

Metin Yüksel henüz 21, Sedat Yenigün ise 30 yaşındaydı. İkisi de mücadelelerinin ana eksenini belirleme çabası içerisinde olsalar da, sözlerini tam olarak söyleyememişlerdi.

Yönelindikleri bağımsız İslamî çizgi, devlet kadar cari siyasal tablo, yani devlete boyun eğdirilmiş dindarlığın mahiyeti açısından da sorunluydu.

Sorgulamalar içerisinde düşünsel berraklığa ulaşmaya çalışan Yenigün ve Yüksel, bir yandan bu kaos içerisinde ayakta kalmaya çalışırken, öte yandan ise egemen güçlerin tasallutundan uzak bir "İslami Hareket" çizgisi, dahası özgürleşmeye matuf bir insaniliği oluşturmaya çalışmaktaydılar.

Yenigün, devraldığı fikri mirası olduğu gibi kabullenmedi. Devamlı bir sorgulama, soruşturma, devinme, gelişme halindeydi. On yedi yaşında kendini milliyetçiliğe adayarak özlediği mânâ insanı olacağı zannına kapılmışsa da, Milli Türk Talebe Birliği (MTTB) ve İslamcı fikriyatta koyulduğu yol, hem kendini hem de hareketin kendisini dönüştürecekti. İşin ehlinin teslim ettiği

gerçek, Sedat Yenigün'ün on yedisinden otuzuna aldığı yolun, Türkiye İslamcı hareketinin milliyetçilikten evrenselciliğe güzergâhının numunesi olmasıdır.

Fakat Sedat'ın hikâyesi bundan ibaret değildir. Yarıda kaldığında, derin tefekkürüyle kendini devamlı sorgulamakta ve ıslah etmekteydi ama aradığı insanüstü bütün müsemması taşıyan Müslüman, aradığı medeniyet de bütün kurgusallığıyla yemyeşil bir iman medeniyeti gördüğü İslâm medeniyetiydi. Bildikleri kadarıyla yaşanmış bir medeniyet, gerçekleşmiş bir ütopya ve hayallerindekini yaşamış bir insan bulduğuna kani idi. Geriye kalan bunun kavgasını vermektir.

Beton duvarlara, yoksulların alın terinde tepinen zenginlere, gençliği emir eri slogancı ve afişçi yapan siyasetçilere, lapa lapa kar yağarken tir tir titreyen yoksulların ortasından kalantor arabalarıyla geçen müstekbir ve mütekebbirlere isyanıyla, mânâyı ve aşkı reddederek madde ve haz imparatorluğu kurduğuna inandığı bütün düzenleri zalim ve müşrik düzen ilan etmişti. ¹

Karşıt kamplar içerisinde bölünmüş, düşmanlaştırılmış gençlere ulaşmak ve onların yollarını doğrultmak gibi bir idealizm, Sedat Yenigün'ü akademya kadar siyasal faaliyetlerin rutininden de uzak kılmaktaydı.

Bu yüzden iyi bir edebiyatçı olduğu halde roman yazmaya tevessül etmemişti. Belki de vaktin vacibiydi öne aldığı.

Bu yüzden olsa gerek, gençlerin ihtiyacı olan zihnî berraklığı sağlamak için Ali Bulaç'tan "*Çağdaş Kavramlar ve Düzenleri*"i yazmasını istemişti.

Çünkü en çok gençleri dert etmiştir. Şiddetin, zulmün, dürtülerin, ideolojilerin ve ayakçı ile emir eri arayan sömürücü siyasetçilerin kurban ettiğini düşündüğü gençlere emeğiyle birlikte neredeyse bütün bir zihnî mesaisini verir. Onun da akranları gibi doktora öğrencisi unvanıyla araştırmak ve çalışmalar yapmak hevesleri olsa da çokları gibi akademisyenlik veya mütefekkirlik kimlikleriyle mutmain olacak biri değildir; değil mi ki buhranda bir gençlik vardır. ²

Değil mi ki zulüm sürdükçe onun, onların ıstırapı da asla sona ermeyecektir. Bakmayın şimdilerde öne çıkmış olan din(darlığın) tüccarlarının egemen bakışlarındaki kibre.

Metin'i ve Sedat'ı asıl harekete geçiren tam da bu kibir değil midir? Kendisinden ötesini görmeyen, dikkate almayan o tekebbür ve adeta yeryüzünde bir tanrı gibi dolaşan o aymazlık...

Sedat Yenigün için bir de o diğerlerinden de öte bitmemiş bir hikâye vardır. Cemil Meriç'in 'İsa peygamber zamanında yaşasa havari olurdu, Asr-ı Saadet'te bir sahabe', demesi boşuna

değildir. Genç havarilerin, ilk sahabelerin inanmışlığıyla inanmıştır çünkü çoğunlukların dudak büktüğü, aşağıladığı, mensuplarını ezmek istediği bir düşünceye. ³

Üzerine sinen medeniyetçiliği ve eskil dilin büyüğü gibi muhafazakârlıkları sorgulayacak kadar bir vakte sahip olamasa da benzerleri olan Kutub, Malcolm X, Şeriatî gibi isimlerin hayatlarındaki akışa bakarak kimi çıkarımlar yapmak hiç de güç değildir.

Ama o isimlerin bile mücadeleleri ve fikri oluşumları da tamamına ermiş değildir ve bu anlamda belki de hiçbir entelektüel macera tam anlamıyla kemaline eremeyecektir.

Babası gibi büsbütün susturulamayan ama o da benzeri binlerce fikir erbabı gibi Türkiye'nin dışında yaşamaya icbar edilen Halil İbrahim Yenigün'ün deyişiyle o, *"yaranma ve yaltaklanmadan, nabza göre şerbet verme derdinden pek uzak, dobra bir hakikat yolcusuyken, ruhunun her bir veçhesini duyguları ve duyarlılıklarıyla yoğuran; varlık, eşya ve âlem karşısındaki duruşu yanında yeryüzü muktedirlerine karşı konumlanışına, yani siyasetine ahlâk katmaya çalışan derin bir mânâ ve gönül insanıdır, coşkun bir gönül."* ⁴

Sadece Türkiye'nin değil, dünyanın da bir kriz içerisinde olduğu bir zamanda ve adeta karanlıkta yolunu aramaktadır.

Tüm dünya açısından da bir sürpriz olan ve olağan sosyopolitik tezleri altüst eden İran İslam Devrimi daha yeni olmuş; ABD ise bir yandan devrimi kuşatma çabası içerisindeyken, öte yandan yine bununla bağlantılı olarak, Afganistan'da, Sovyet sistemini çökmeye ve bunun içine İslam dünyasında kendisine işbirlikçiler tedarik etmeye çalışmaktadır: Selefiler, krallar, zorbalılar, askeri veya Fetullah Gülen gibi "sivil" müttefikler...

1977 yılında Pakistan'daki askeri darbenin akabinde, 12 Eylül 1980 tarihinde de Türkiye'de darbe olur. 6 Ekim 1981 tarihinde ise Mısır'da Enver Sedat, İslamcı gençler tarafından katledilir.

Bu hengâme içerisinde önlerinde yürüdükleri gençlere bir yol arayışı içerisinde olan Metin Yüksel, devrimci bir eğilime sahiptir.

Sedat Yenigün ise, milliyetçi bir eğilimden MTTB'ye, oradan ise daha bağımsız bir çizgiye doğru, kendisinin olduğu kadar Türkiye İslamcılığının ve hatta dünya siyasetinin ufkunu açacak, gençliği fikrî boğuntularından kurtarıırken anlam arayışlarına da cevap olacak bir İslamlığın arayışı içerisinde.

Dolayısıyla da silah yerine kitaba, kaleme ve düşünceye yöneltmektedir etrafında bulunan gençleri.

Şiddet yerine fikre, tanışma ve müzakereye, insanlar üzerinde bir korku iklimi yaratmak yerine okuma ve yazmaya teşvik etmektedir onları.

Öğrencileriydi birçoğu. Ama daha yakınında, "*İslamî Hareket'in (İstanbul Kültür Ocağı)*" mensupları da vardı; her birini çocuksu heyecanlarından koparıp aldığı ve daha akli başında, daha sakin ama daha uzaklara doğru bakmaya, dünyayı farklı bir bakışla okumaya/yorumlamaya teşvik ettiği genç yürekler.

Metin Yüksel ve Sedat Yenigün gibi, İslam'ın, dahası Türkiye'nin geleceğini zorlayan, cari ve meşru addedilenle, yani vasatilikle yetinmeyen, bu gelecekte farklı pencereler veya izlekler açmaya çalışan "*romantikler*"in, tıpkı Kutub gibi, Malcolm X gibi, Şeriatı gibi, bu gelecekte eksiltilmeleri, bu geleceğe dair "*gerçekçi*" hesapları olan güçlerin marifetinin olduğu bilinmekte.

Onların eksiltildiği dünyadaki akışın yönüne bakıldığında, "*ütopya*"nın yerine ikame edilen gerçekliğin zalim yüzüyle karşılaşırız.

Milliyetçilikle iç içe geçmiş ve hatta ulusalcı bir İslamiliğin eklemlediği muhafazakârlık; bağımsız, yenilikçi, devrimci, otokrasi karşıtı, özgürlükçü, toplumcu eğilimlerin üstünü örtecektir.

Daha lise yıllarında MTTB'ye giden Yenigün, oradaki tanıklıkları ve okumaları sonucu, kendisi kadar MTTB'yi de milliyetçi/muhafazakâr bir çizgiden bağımsız, yenileşmeci, özgürlükçü bir çizgiye doğru zorlayınca, 1977 yılında kendisini bu "*kalın*" ve cari siyasete eklememiş eğilimin dışında bulur.

O zaman ise kendi düşüncelerini, anlayışını ve mücadelesini daha bağımsız bir biçimde ifade edebileceği yeni bir dergi ve yeni bir hareketin inşasına hasreder: *İslamî Hareket*.

*MTTB'nin 1977 seçimlerine gelindiğinde, artık sağ-milliyetçilikten belirgin bir biçimde ayrılmış, entelektüel derinliğe ve evrensel bir ufka erişmiş bir İslâmcılığın taşıyıcılığını üstlenen arkadaş ekibiyle birlikte yönetimi devralmak istedi. Eski nesil yöneticilerin bu tür bir dönüşüme izin vermemesi ve seçimler sonrası bu gençliği dışlaması üzerine İslâmcı gençler ayrılarak kendilerine başka mecralar aradılar. Dergi ve kitabevi gibi yerlerde toplanan Sedat Yenigün'ün akran kesimine mukabil ortaöğrenim gençleri, bilhassa Akıncılar ve İlim ve Kültür Ocağı (İKO) altında teşkilâtlandılar.*⁵

MTTB'den ayrılması bir ölçüde bağımsızlaşma çabasına dayanırken, daha da önemlisi bu tür kuruluşları gençliği karşıt kamplarda ayrıştırmak ve bu kamplar arası çatışmaları kendi kirli siyasetlerini gerçekleştirmek için araçsallaştırmaya çalışan derin güçlerin inisiyatif alanından hiç değilse elinin ve dilinin ulaşabildiklerini kurtarma çabasına da dayanmaktaydı.

Ama ülke siyasetini küresel siyasal oyunun bir parçası haline getirmeye çalışan bu karanlık/derin güçlerin, karşısında en çok ürküntüye kapıldıkları tavır da işte bu bağımsızlık arayışları, bu bilgelik ve erdemdi.

Nitekim onun ulaşabildiği ülkücü gençler arasında da fevc fevc ayrımcılıksız, kavmî taassubun aşıldığı bir İslâm anlayışına yönelme söz konusuydu. İslâm kardeşliği mesajı Doğu'da Kürtler arasında da karşılık buluyor, hiçbir şubesi olmayan İKO'nun sloganları İslâmcı Kürt gençlerce oralarda duvarlara yazılıyordu.

İran devriminin hemen akabinde, Metin Yüksel'in şehadeti (23 Şubat, 1979)'yle ortaya çıkan gerilimi yumuşatmak ve meselenin bir kan davası haline dönüşmemesi için de, "Yenigün, Ali Bulaç ile birlikte Beyazıt Camii'nde ortak açıklama yaparak İslâmcıların şiddete bulaşmaması için ellerinden geleni yapacaklarını söylediler... Zira Maraş hadiselerinden sonra bölgeden dinlediği görgü tanıkları da Türkiye'de o yıllar Gladio güçlerinin oynadığı etnik, ideolojik ve mezhebî tezgâhların mahiyetini kavramasını sağlamıştı. Artık 1980 yılına, 30 yaşına eriştiğinde 'derin devlet' vakiasına büyük ölçüde vakıf olmuştu ve İslâmî Hareket dergisinde de yer yer buna işaret etmeye başlamıştı... Derin devlet güçleri için bu kadarı elbette fazla idi. Sedat Yenigün, sözüyle, kalemiyle mücadele eden, gönlünü bütün genişliğiyle açarak insanları kazanmaya çalışan bir mücahede insanıydı ama bu kadar tehlikeli faaliyetlere girişmiş olmasına rağmen kendini savunmak için dahi silâh taşıymıyordu. Gençlerin şiddetten uzak durup net bir muhalif siyasî çizgiyi eğitim ve kültür üzerinden sürdürmelerini savunuyordu."⁶

Ama tüm bu çabalar, bu teenni, adanmışlık, derinlemesine kavrayış ve heyecanla sürüklenmelerden uzak duruş, bu tefekkür eden akla olduğu kadar derinlemesine bir imana da yakışan tavır, egemen zorbarların katil sürüleri ve çetelerinin Malcolm X'in yönelimindeki o derin kavrayışı ve feraseti anlamadığı, anlamak istemediği ve hatta belki de daha doğru anladıkları ve asıl tehlikeli olanın Eljahlar değil de Malcolmler olduğuna karar verdikleri gibi, Sedat Yenigün'ün de kotarmaya çalıştıkları oyunu bozabileceğini, dolayısıyla da kendileri için giderek önü alnamaz bir tehlikeye dönüşeceklerini anlayarak nihai kararlarını verirler: *Ölüm*.

Metin'i katledenler, 5 Temmuz günü aynı yerde, Fatih semtinde, Sedat'ı da katlederler. Dolayısıyla 12 Eylül'ün hemen öncesinde, öne çıkan bu gençler ülkenin geleceğinden eksiltirken, bu kararları verenlerin tasavvurlarındaki vasatlık da belirginleşmeye başlar.

Kendisinin, toplumunun ve dünyanın gidişatını sorgulayan, burada barışçı ve insani çizgiler oluşturmaya çalışan Sedat Yenigün gibi yürekli ve verili kalıplara sığmayan insanların eksiltildiği bir tablodaki sapmalar, yozlaşmalar ve trajedilerin bizi getirdiği yer ise ortada.

Milli Görüş hareketinin ve Kürtlerin, her şeye rağmen kapitalizme direnen bu kesimlerin de küresel güçlere uyumlulaştırıldığı bu süreç, maalesef aynı zamanda neredeyse kimsenin İslam adına bir söz söyleyemez hale gelmesine doğru da evril(til)mekte.

Oysaki Metin'in ve Sedat'ın mücadelesini verdikleri İslam, Kemalizm'e olduğu kadar kapitalizme de mesafeli, gelenekle olduğu kadar Batı ile de bir hesaplaşma tavrı içerisinde kendi modernleşme çizgisini aramaktaydı.

Dolayısıyla da bu arayış, düz anlamda ne bir gelenek ne de Batı düşmanlığı anlamına gelmekteydi.

Bu çizginin aşmaya çalıştığı laikçilik ise, belli bir toplumsal seçkinciliğe dayalı, halkın büyük bir bölümünü siyasetten olduğu kadar kültürel ve iktisadi faaliyetlerden de uzak tutan, Batılılaşmayı da bu minval içerisinde topluma dayatan bir zorbalığa dayanmaktaydı.

Ulusalıcı bu cumhuriyetçilik, söylemsel güzellemeler bir yana, özünde demokratik bir çoğulculuğa da karşıydı ve dolayısıyla da Osmanlı'nın imparatorluk mantığından gelen kısıtlı çoğulculuğu bile bu cumhuriyetçiliğe karşıt bir eğilim olarak görmekteydi.

Haftaya devam edelim inşallah...

1. Halil İbrahim Yenigün, "Sedat Roman Yazamazdı" yahut Yenigün'ün Siyaseti, (II). Alıntılıandığı yer: Yeni Pencere sitesi.
2. Halil İbrahim Yenigün, "Sedat Yenigün'ün Siyaseti (I)", Alıntılıandığı yer: Adalet Davet sitesi.
3. Yenigün, anılan yazı.
4. Yenigün, anılan yazı.
5. Halil İbrahim Yenigün. "Sedat Yenigün ve eylem ahlâkı." Alıntılıandığı yer: Dünya Bizim sitesi.
6. Yenigün, anılan yazı.